

Krav til begrunnelse for avslag på omgjøringsbegjæring

1.3.2025 (2024/6240)

Saken gjelder Nav Arbeid og ytelser Innlandets begrunnelse i beslutning 30. september 2024 om ikke å omgjøre et vedtak om uføretrygd.

I svaret til ombudet skrev Arbeids- og velferdsdirektoratet at begrunnelsen i avslaget på omgjøringsbegjæringen ikke oppfyller kravet til forsvarlig saksbehandling. Sivilombudet har kommet til samme konklusjon.

Direktoratet ville be Nav Arbeid og ytelser Innlandet om å vurdere omgjøringsbegjæringen på nytt.

Sakens bakgrunn

(1) A (heretter klageren) fikk i vedtak 27. november 2015 innvilget uføretrygd. Han fikk imidlertid ikke beregnet uføretrygden etter reglene for unge uføre i folketrygdloven § 12-13 tredje ledd. Det ble ikke ansett dokumentert at han var alvorlig og varig syk før fylte 26 år.

(2) I henvendelser 27. januar og 5. februar 2024 ba klageren om en ny vurdering av vedtaket, slik at han kunne få ung ufør-tillegg. Omgjøringsbegjæringen ble avslått 30. september 2024 av Nav Arbeid og ytelser Innlandet.

(3) A klaget hit 11. november 2024.

Våre undersøkelser

(4) Vi fant grunn til å undersøke om avslaget på omgjøringsbegjæringen var tilstrekkelig begrunnet. I brev 29. januar 2025 ba vi om Arbeids- og velferdsdirektoratets syn på om Nav Arbeid og ytelser Innlandets begrunnelse i beslutningen 30. september 2024 oppfyller kravet til forsvarlig saksbehandling.

(5) Direktoratet svarte at Nav Arbeids og ytelser Innlandets begrunnelse ikke oppfyller kravet til forsvarlig saksbehandling, og at de ville be dem om å vurdere omgjøringsbegjæringen på nytt.

Sivilombudets syn på saken

Rettslige utgangspunkter – krav til begrunnelse for avslag på omgjøringsbegjæringer

(6) En beslutning om ikke å omgjøre et vedtak om uføretrygd er ikke et enkeltvedtak. Reglene i forvaltningsloven § 24 og § 25 om krav til begrunnelse og begrunnelsens innhold kommer derfor ikke til anvendelse. En begrunnelsesplikt kan imidlertid følge av det ulovfestede kravet til forsvarlig saksbehandling.

(7) Om kravet til begrunnelse ved avslag på omgjøring uttalte ombudet i uttalelsen 30. august 2019 (SOM-2019-12):

«Det grunnleggende kravet til forsvarlig saksbehandling må imidlertid ivaretas. Hvis begjæringen inneholder nye momenter, bør det fremgå av begrunnelsen at momentene har vært vurdert. Begrunnelsen bør videre gi parten mulighet til å forstå hvorfor begjæringen ikke førte frem. En begrunnelse med et slikt – om enn kortfattet – innhold, vil nok gjøre det lettere for parten å slå seg til ro med avslaget. I tillegg vil det bidra til å sikre en forsvarlig behandling og ivareta tilliten til forvaltningen.»

(8) Omfanget av begrunnelsesplikten i omgjøringssaker må altså fastsettes konkret, og avhenger blant annet av omgjøringsbegjæringens innhold. Dersom omgjøringsbegjæringen ikke inneholder noe nytt, vil det ofte kunne være tilstrekkelig å vise til begrunnelsen i vedtaket som kreves omgjort, dersom forvaltningen kommer til samme konklusjon. Kommer det fram nye momenter eller opplysninger av betydning for saken, bør det i det minste fremgå av begrunnelsen at momentene er vurdert.

(9) Sentrale hensyn som taler for å begrense omfanget av begrunnelsesplikten, er hensynene til effektivitet og ressursbruk hos forvaltningen, se NOU 2019:5 pkt. 23.2.4 og Eckhoff/Smith, Forvaltningsrett (12. utgave, 2022) s. 296. Ombudet er kjent med at Nav bruker en del ressurser på behandling av omgjøringsbegjæringer, se for eksempel pkt. 19.1 i NOU 2023:11 Raskt og riktig.

Nav Arbeid- og ytelser Innlandets begrunnelse i saken her

(10) Avslaget i vedtaket 27. november 2015 på klagerens krav om ung ufør-tillegg ble begrunnet slik:

«Det foreligger ingen klar dokumentasjon på din helsetilstand før 2013. Det kommer i diverse epikriser frem at du har vært syk siden 2009, men helsetilstanden anses ikke som klart dokumentert da de medisinske opplysningene som foreligger ikke klart beskriver din helsetilstand og funksjonsnivå før fylte 26 år.

Du oppfyller ikke vilkåret om rettighet som ung ufør, fordi det ikke er klart dokumentert at du ble alvorlig og varig syk før du fylte 26 år.»

(11) I Nav Arbeid og ytelsers avslag 30. september 2024 på omgjøringsbegjæringen sto det:

«Vi har gjennomgått saken din, men kan ikke se at det foreligger faktiske opplysninger i saken, som er egnet til å føre til at tidligere vedtak om uføretrygd skal delvis eller helt omgjøres. Videre kan vi ikke se at det foreligger saksbehandlingsfeil, feil tolkning av regelverket eller at vurderingen i vedtaket er feil. Vi kan heller ikke se at vedtaket skyldes feil eller manglende opplysninger.»

(12) Avslaget i 2015 var begrunnet med at det ikke var tilstrekkelig dokumentert at vilkårene for ung ufør-tillegg var oppfylt før fylte 26 år. Det ble vist til at det ikke forelå klar dokumentasjon på klagerens helsetilstand før 2013. I forbindelse med behandlingen av omgjøringsbegjæringen i 2024 la klageren fram flere epikriser fra 2010, 2011 og 2014. Epikrisene er sammendrag av tilgjengelige journalopplysninger i tilknytning til undersøkelse eller behandling av en pasient, se definisjonen i helsepersonelloven § 45 a tredje ledd. Epikrisene fra 2010 og 2011 utgjorde 24 sider og var datert både før og etter klageren fylte 26 år. Klageren la altså fram relevant og tidsnær medisinsk dokumentasjon om hans helsetilstand før 2013, som ble etterspurt i vedtaket fra 2015.

(13) Etter ombudets syn burde det da ha fremgått av avslaget på omgjøringsbegjæringen hvorfor dokumentasjonen ikke ga grunn til omgjøring. Nav Arbeid og ytelser Innlandets begrunnelse for avslaget på omgjøringsbegjæringen er imidlertid generelt formulert, og sier ikke noe om hvilke konkrete vurderinger som er gjort av dokumentasjonen eller vilkårene.

(14) Ombudet mener på denne bakgrunn at Nav Arbeid og ytelser Innlandets begrunnelse i beslutningen 30. september 2024 ikke oppfyller kravet til forsvarlig saksbehandling.

Videre oppfølging av saken

(15) Arbeids- og velferdsdirektoratet skrev som nevnt i svaret på vårt undersøkelsesbrev at Nav Arbeid og ytelser Innlandets begrunnelse i avslaget på omgjøringsbegjæringen ikke

oppfyller kravet til forsvarlig saksbehandling. Direktoratet ville be Nav Arbeid og ytelser om å vurdere omgjøringsbegjæringen på nytt og sørge for at kravene som stilles til saksbehandlingen av omgjøringsbegjæringer blir gjort kjent for saksbehandlerne.

(16) Ombudet er enig i direktoratets vurderinger i brevet hit, og at Nav Arbeid og ytelser skal vurdere saken på nytt.

Konklusjon

(17) Sivilombudet er kommet til at Nav Arbeid og ytelser Innlandets begrunnelse i beslutningen 30. september 2024 ikke oppfyller kravet til forsvarlig saksbehandling.

(18) Ombudet ber om å bli orientert når Nav Arbeid og ytelser Innlandet har vurdert omgjøringsbegjæringen på nytt med kopi av avgjørelsen.

(19) For ordens skyld presiseres det at ombudet i uttalelsen her ikke har tatt stilling til om klageren har rett til ung ufør-tillegg.

1.3.2025 (2024/6240)